

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusa la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia; cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adon'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 99.

Sibiu, 12/24 Decembre 1879.

Anulu II.

Invitare de abonamentu la „Observatoriulu“ pe anulu 1880.

Apropiandu-ne càtra capetulu anului, deschidemu prin acésta abonamentu nou pe Semestrulu I si pe anulu intregu, totu cu pretiurile de pàna acuma, adeca:

In Sibiu pe 1 anu cu 7 fl. v. a., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., éra dusu la casa cu 1 fl. respective cu 50 cr. mai multu.

In laintrulu monarchiei cu post'a, 8 fl. pe anu; 4 fl. pe 6 luni.

In afara de monarchia cu porto duplu 10 fl. séu 22 franci pe 1 anu; 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, piati'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si in bilete hipotecarie de ale statului, al pari.

In capital'a Bucuresci se primescu abonamente si la dn. Const. J. Juga (palatulu universitatii parterre).

Din 10 esemplarie abonate efectivu, 1 se dà gratis.

Pentru cá se potemu cunósce celu puçinu aprocsimativu numerulu esemplarielorù câte vomu avea a tipari pe anulu viitoriu, si pentru cá administratiunea se fia regulata, éra espeditiunea se nu suferu intreruperi neplacute pentru ambele parti, rogamu pe p. t. nostrii abonati, cá se bine-voiesca a isi reinnoui abonamentulu càtu mai de tempuriu. Totu-odata ne rogamu de acei p. t. domni, cari ne voru onorà cu noulu d-loru abonamentu a isi scrie numele si adress'a in modu claru, legibilu si càtu se pòte mai esactu, pentru cá se nu se nasca confusiuni.

Redactiunea.

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Miseri'a dela cetati.

In tierile agricole precum sunt cele locuite de romani si de unguri, ne-am dedatu se vorbimu si se scriamu mai multu numai despre saraci'a si amarele calamitati câte domnesc la tíera, la sate, si apasa pe poporatiunea rurale; din contra miseriile si calamitatiile la care este supusa una parte considerabile a locuitorilor din cetati si orasie (urbes et oppida), in cele mai multe casuri suntemu dedati se le trecemu cu vederea. Simtiurile nòstre se insiéla prin lustrulu din afara; casele cu etagiuri, cu altane, verande si coridóre, boltele cu galantarie puse alaturea usiloru, incarcate cu marfuri multicolóre; carete si calesci trase de cai domnesci sirepi (telegari le dicu ei); dame cu concieri cá unu turnuletu si cu slepuri de doi coti, curatindu cu ele strad'a, domniori profumati cochetandu elegantu cu monoclu sub sprincéna; sunete de forte-piano ce strabatu la urechi din stralucitele locuintie; calareti mandrii promenandu pe la ferestrii; reuniuni la whist si tarocu, serate, concerte, teatru, music'a cutarui regimentu in piatia si pe promenada, parada militara sau celu puçinu de studentu ori de pompieri voluntari; tóte acestea si unu legionu de alte lucruri frumóse, stralucite, maretie, dela cetati, oh càta fericire pentru locuitorii lorù, cum mai casca gur'a bietulu tieranu simplu la tóte acestea „minuni“, precum le dice densulu, si càtu se destépta in trensulu viper'a pismei pentru acea fericire, acelu resfatiu alu vietiei cetatieniloru. Sarmanu Sancho Pansa, cum te mai insieli de amaru!

Pàna in dio'a de astadi se mai vorbesce între literati despre „Misteriile Parisului“ describe cu minunata cunoscintia de omeni intru unulu din romanele lui Eugen Sue, dupa carele se mai aflara si altii carii descrisera misteriele Londrei, ale Vienei si ale altoru

Despotismulu incuibatulu in legi electorali.*)

Precum in Transilvani'a, asia si in Boemi'a cea mai grea nedreptate ce se face immensei maioritati a poporului se coprinde in legea electorale. Au mai fostu, ce e dreptu, si in alte staturi si provincii de ale staturiloru europene legi electorali egoistice, nedrepte, asupritórie, despotice, sau numai umbre de lege, formalitate góla, pulbere aruncata in ochi; dara istori'a ne invétia, cá incependu dela Angli'a cea trufasia cu libertatile sale, pàna la celu mai micu principatu germanu, despotismulu exercitatu prin legi electorali egoistice, daca n'au produsu preste totu revolutiuni sangeróse cá in Irlandi'a, cá in Franci'a si Spani'a, au avutu inse si mai au pàna in dio'a de astadi alte efecte fórté funeste, precum: ura inversiunata între diversele clase a le poporului, desjocarea libertatiloru constitutionalu, calcarea pàna si a drepturiloru elementarie de care trebue se se bucure omulu pe acestu pamentu, spoliarea unei clase prin ceealalta nu numai de drepturi, ci si de averile materiali, de fructele labórei sale, coruptiunea cea mai spurcata, dupa tóte acestea inpuçinarea locuitoriloru, desolatiunea tieriei prin saracire si migratiuni, umilirea statului.

In tierile poliglote nu sunt numai partidele politice care falsifica legile electorali, ci in acelea conluera si urele, si rivalitatiile nationali, candu vreuna dintre nationalitati nu vrea nici-decum se stea alutorea cu celelalte, ci se încerca se le incalece pe tóte. Una din conditiunile principali puse de cechi la intrarea lorù in senatulu imperiale fu si reform'a legi electorale din tíer'a lorù. Comparata legea electorale a Boemiei cu legea transilvana, nu acea din a. 1863, ci cu cea din 1848 trecuta dela 1872 încóce prin alte schimosituri, cea din Boemi'a este multu mai de suferitu; dara fiindu ea in câteva puncte nedrepta, egoista, cechi o respingu cu taria si insistu de 18 ani pentru reformarea ei. Asia cum este introdusa acea lege, ea asigura minoritatiloru supremati'a cea mai periculósa si condamna pe maioritati atàtu de classe càtu si de nationalitati, a stà sub tutoratulu celu mai umilitoriu.

Lectorii nostrii cei mai inaintati in etate sciù

*) Rogamu pe oo. lectori, cá cele ce scriemu aici, se binevoiesca ale citi in nexu cu primulu nostru din Nr. 97.

cetati mari, inca si ale Bucuresciloru. Noi inse nu avemu se cautamu „misterii“ in cetati de câte 2—300 de mii pàna la 2—3 milióne de locuitori, candu fóra a le cauta multu, le aflamu usioru in comune urbane, buna-óra precum sunt numai cele din tierile nòstre, dela 10 pàna la 50 de mii locuitori.

Noi ne vomu preamba 2—3 óre in una din acestea cetati, in societatea fratelului economu Onisimu si a sociei sale Minodor'a, carii vinu fórté raru la cetate, dara dela tégururile de tíera nu lipsescu nici-odata. La téguru de érna venira cá se vendia o parchia de vite si se cumpere multe de tóte, pentru-cá fiic'a lorù Savin'a s'a incredentiatu cu Axente alu lui Longinu bocotanulu.

Se intramu dice Onisimu, in aste case mari, de unde vediu cá intra si esu atàti ómeni, se bemu ceva vinu incalditu, cá prea ne-a petrunsu gerulu venindu pe drumu.

Dara aici nu e càrciuma Onisime, ci este casa de zalóge, la care ei ii dicu pe talienesce si pe latinesce „munte de pietate.“

Ce feliu casa de zalóge domnule, cá dóra nu ducu acolo lucrurile zalógitu pentru darea imperatului?

Pe acelea nu le ducu acolo, cá le vendu la toba, in curtea magistratului, éra aici duce zalóge saracimea cea multa, care stà se móra de frigu in casa, cá nu are pe ce se'si cumpere nici macaru unu braçiu de lemne, éra acuma, fiindu-cà se apropia si serbatorile, alérga care cu ce are si pune zalógu in casele acestea, unde sunt pusi anume domni jurati cá se pretiuesca lucrurile dreptu, si apoi se numera pe ele camu a trei'a parte din valórea in càtu s'au pretiuitu.

Intra acolo multe zalóge de acelea?

In anulu trecutulu candu au datu socotéla, s'a vediu cá banii inprumutati pe zalóge au trecutulu preste 100 de mii flor. v. a., prin urmare valórea marfiloru ar fi de 300 de mii.

Vai de mine, da unde pòte se fia atàta saracime intru cetate asia frumósa? intréba cá infiorata sor'a Minodor'a.

Vinu cu noi Minodora in strad'a de a laturi. Vedi

bine cum s'a urditu si in ce modu s'a practicatulu totudeauna la noi legea electorale din 1848, éra cei ce nu o cunoscù, n'au decàtu se o citésca, dupa ce se afla publicata in tóte trei limbile patriei de repetite-ori in mii de exemplarie. Legea electorale transilvana nu'si mai are parchi'a in tóta lumea, precum nici nedreptatea strigatóre la ceriu, care se face prin aceea, anume natiunei romanesci. Pe dn. consiliariu Iosifu Hossu nu'lu va potea inculpa nici magiarulu celu mai fanaticu de fanatismu romanescu; citésca inse ori-cine critic'a acelei legi electorale, scrisa si publicata de dsa. Ea este sfarmatória. Anglii trecu de cei mai grosi la petlitia dintre tóte popórale europene, de adeverati Boxer si Bulldog-i in politica; credemu inse cá de o critica cum este a dlui Hossu, s'ar fi genatu chiaru si acei mateloti, cari lupta tragèndu'si unii la altii pumni in peptu si preste falci, pàna ce'i pornesce sangele pe gura, pe nasu si urechi.

Despre legea electorala inpusa Transilvaniei va mai fi vorba de multe-ori, pòte si indata in anulu viitoriu. Pàna atunci vomu intretínea pe lectori cu o mica istorióra intemplata la Vien'a inainte cu 25 de ani si conservata in memorialele repausatului B. Meyer, fostu elvetianu de natiónalitate politica, trecutulu in servitiu austriacu, camu pe la 1847 dupa resboiulu religiosu elvetianu.

Constitutiunea austriaca nascuta-mórta in Martiu 1849 se inmormentase fóra nici-o parada in Decembre 1851, sisthem'a absolutistica cercá se prinda radecini in totu coprinsulu monarchiei. Totusi dupa mórtea neasteptata a ministrului-presiedente principe Felix Schwarzenberg (1852) le venia unoru barbati de statu se dea popóraloru a bruma de constitutiune, cá se aiba cu ce'si mai petrece câte 2—3 luni preste érna; dara lucrulu se amanà si tamendà pàna in Decembre 1854, adeca tocma pre candu resboiulu curgea mai cu furia in Crime'a si nimeni nu scià unde voru esi lucrurile. Pe ministrulu Alexandru Bach ilu taià capulu la multe stratageme, cá de aceea éra elu advocatu de professiune. Intru o buna demànéti'a ministrulu chiama in siedintia pe càtiva din consiliarii ministeriali, si dupa-ce le spune cá ar fi timpulu cá se se restituie provinciiloru dietele lorù istorice feudali, inse modificate in càtuva conformu cerintiloru moderne, apoi inparte între densii provinciile si'i pune la lucru. Inainte de tóte se cerea o lege electorale. Nu cumva lege

acestea case facute numai de cincii ani si inpartite asia, cá se dea tóte incaperile cu chiria. Indata cum intram pe pórtu, diosu siede o dórna veduva, cu sioldina in mani, doctorii ii dicu pe limb'a lorù chiragra; sarman'a femeia abia isi pòte duce lingur'a la gura, éra altu lucru nu pòte face nimicu; are o pensiuone dupa barbatu-sen, de 25 fl. pe luna, din cari 10 fl. platesce chiria, adeca 120 fl.; din ce'i mai remane trebue se traiésca ea si servitórea, fóra care nu pòte fi, se se inbrace, se cumpere lemne si lumina. Susu in frontu siedu doi oficiri mari; dara acolo mai susu, unde vedi acelea doue ferestrii, la podu, intr'o locuintia ce'i dicu ai nostrii pe francesce mansarda, frigurósa cá o strunga, siede alta veduva de pantofariu, remasa cu patru prunci, dintre cari doi sunt muti, de vreo avere nici vorba.

Din ce va fi traindu? intréba Minodor'a.

Din mil'a veciniloru, Ddiu scie pàna candu.

In fundulu caselorù veti vedea alte doue femei, una trecuta de ani sieptedeci, care de si nascuta din familia buna, nu se maritase nici-odata, din cauza cá mama-sa si matusiele ii bagasera gargauni in capu, cá ea este mai frumósa decàtu tóte fetele din lume si cá nu se afla fetioru care se merite a o avé de soçia. Acuma traiesce cu cele patru mítie, cu care'si inparte venitulu subtirelu de 70 cri pe di. Vecin'a ei este o alta femeia nefericita, maritata dupa unu croitoriu prapitu pe aici din siepte tieri, carele o a parasitu luandu din nou lumea in capu.

Se trecemu inainte. Vedeti unde intra acelu domnu care este unu doctoru? In acelea case scunde si fórté umede siedu alte patru veduve, una de 60 de ani, totu bolnava, fia-sa de 40 de ani, remasa de optu luni fóra barbatu, cu 5 prunci mici. Din colea alta veduva, turtarésa de professiune, care din multele drumuri facute in capu de érna si dormindu pe geruri mari in siatra, a remasu schilava cá vai de ea, éra fia-sa cea mai mare ori-càtu se sbuciuma, nu pòte castiga mai multu de càtu chiria si mancarea pentru ele amendoue si alti doi baiati.

comuna? Nici vorba, ci pentru fia-care provincia, separata. De ce asia? Pentru-că li s'a datu ordinu strictu, că legile electorali in provinciile poliglote, adeca mai in tôte, se fia redactate cu adeverata maiestria, in cătu se asigure preste totu unde numai se pôte, maioritaea de alegatori minoritatiei locuitorilor germani. Ce era se faca ddni consiliari că se'si ajunga scopulu? Au trebuitu se ia in ajutoriu statistic'a cu ethnologi'a si trigonometri'a, se inpartia tiér'a dupa nationalitati, inse asia, că de ex. ori-unde erá orasie sau cetati nentiesci de 10—30 de mii, la acelea se se adaoge totu sate slave, si din contra la orasie slave o suma de sate nentiesci, éra censuri se fia fôrte differite, pâna la scandalu.

Din tôte acelea proiecte nu s'au alesu nimicu, s'au conservatu inse in archivu, si apoi tocma la a. 1860 le desgropara dintre mormanele de acte, pentru-că dupa aceea modificate puçinu, se fia introduse dintr'odata cu patent'a din 26 Febr. 1861. Nedrepte éra legile acelea pentru cehi, moravi, sloveni, galitiani, si apoi camu dupa modellulu acelor se octroase si legea nôstra din 1863. Cu tôte acestea, căta diferentia in bine, intre legile lui Schmerling si intre cea din 1848! Cechii inse voru dreptulu intregu, intru nimicu alteratu.

Transilvani'a.

— Sibiiu, 23/11 Dec. (Sciri diverse.) Se pare că asta-data voru avea tóta dreptatea betranii aceia, carii cautandu in calendarele loru cele vechi, in scrisori pastrate de 50—60 de ani si in unele diarie dela Vien'a din 4—5 căte esia pe atunci, afla astadi, că érn'a de acuma semena mai bine numai cu cea de inainte cu 50 de ani, adeca din a. 1829; că-ci si in acelu anu au fostu nu numai geru cumplitu, in cătu crepă arborii, passerile sborandu cadea môrte, lupii venia nu numai in sate, ci si in orasie, — dara si atunci incepuse a ninge din Octobre, si dupa 2—3 septemani de timpu frumosu dete éراسi ninsóre, care se topi si inflă riuurile, dupa care urmandu geru tare tinu pâna in primavéra, fu in sa insoçitu de cutremuru desu, atātu in Transilvani'a cătu si in alte tieri pâna in Itali'a, că si estimpu. Au mai fostu in 50 de ani si alte erni grele, buna-óra că cea din 1848/9, că cea 1870 1 pre candu chiaru si in Parisu amblă ómenii cu sani'a că si acuma; dara au lipsitu celu puçinu unele din calamitatile cele mai mari, adeca scumpetea si esirea apelor.

In partea acésta meridionale a Transilvaniei cătu tine dela Brasiovu-Fagarasiu-Sibiiu pâna spre S.-Sebesiu, apele n'au stricatu mai multu decâtu au ruptu câteva iazuri de mori si fabrice. In dilele din urma se pare că gerulu mai perde din putere, eri nôptea inse éراسi avuramu pâna la 15 gr. sub 0. De altumentrea aci in Sibiiu tergurile de septemana sunt cercetate bine; pretiurile mai totu cele vechi, cu exceptiunea lemmeloru de focu, care din 9 fl. s'au urcatu in magazine pâna la 12 fl. stanjinulu metricu, si nici celea de piatia nu prea sunt mai eftine; se intielege, lemne uscate, de fagu. In 1/13 Ianuariu va fi aici tērgu de

Daca asiú stá se ve aratu pe tóta saracimea din acésta cetate, ar trebui se ve scriu o carte grósa cătu este ceea cu care merge pop'a la bolnavi si la morti. De alta-data candu veti mai veni, am se ve ducu si la spitalulu cetatiei. Nu te teme Minodora, că spitalulu e casa curata cá o biserica din cele mai frumóse. Acolo se vedi DTa multimea de ómeni saraci, dara bolnavi, cari acasa n'au cu ce se'si faca macaru o supa de cuminu, nici cu ce se'si astérna ca la bolnavu, éra acolo sunt ingrijiti de tôte, precum nu pôte ingriji mai bine o mama de pruncutii sei. Pâna atunci se ve mai spunu unu lucru ce s'a intemplat dilele trecute la Clusiu. Fostai vreodata in acea cetate Onisime? Ai fostu pre candu era acolo gubernulu tiei nôstre. Bine; asia că este o cetate frumósica? A esitu inse si acolo Somesiulu si a inundatu intr'o suburbe, unde s'au si ruinatu mai multe cascóre de a le saracimei. Preste 600 de suflete remasera fóra adapostu, dara si fóra o bucata de pane. Auctoritatile cetatiei sarira in ajutoriulu nefericitoru; se aflara inse mai multe dame generóse, de rangu inaitu si din burgesia, care nu numai facura colecte, ci pusera se férba si mancaru calde pentru câte 5—600 de barbati, femei si multime de copii; ii adunara in localulu gimnasticeí, cá se le inpartia mancare câteva dile una dupa alta. Diariele din Clusiu descriu cu fiori ceea ce vedu la saracimea aceea. O parte din ei se potu asemena prea bine cu selbaticii. Golani, flamendi, nespaltati, ticalosi, inse totusi brutali, neomenosi si anume tinerimea nerusinata. Cu tôte acestea, comtesse, baronesse si alte dame de o educatiune superióra, mergu in tôte djelele si inpartu mil'a, in persóna.

Éca Onisime, asia este pe la cetati: alaturea cu avutií mari, saracia extrema, alaturea cu o cultura inalta si genuina, barbaria si selbatacia infricosiata.

tiéra, candu se va dá ocaziune de a judeca si mai bine despre mişcarea comerciale din aceste regiuni. Despre inmultirea fereloru selbetece ne vomu face o idea daca vomu afla, că societatea de venatori care esise alaltaeri dumineca in frunte cu escel. sa dn. generalu comandante de Bauer pe hotarele dintre comunele Sîur'a-mica, Ruscioru etc., a inpuşcatu 5 lupi, 9 vulpi, 11 iepuri. In dilele de mai inainte puscasera alti venatori vreo 14 vulpi.

Despre ómeni aflati mai alesu la drumuri, degerati si despre altii mancati de lupi, diariele germane si magiare din monarchia ne aducu pe fiacare septemana sciri fioróse; colo degerati 11 bieti tígani langa focu in padure, dincolo cătiva scolari mergendu dela scól'a departata acasa, au cadiutu morti; la Oradea scósera pe unu candidatu de pedagogia degeratu mortu dintru o grópa, si asia mai departe. Chiaru si 2 soldati au moritu de frigu standu la paza in capu de nôpte pe geru complitu.

Discursulu imperiale tienutu cu ocaziunea primirei delegatiunilor austro-ungare.

In 18 l. c. membrii ambeloru delegatiuni, intrunite de astadata la Vien'a, au fostu primiti de cătra M. S. imperatulu. Dupa ce ambii presiedinti si adeca cav. A. Schmerling cá presiedinte alu delegatiunei austriace, éra cardinalulu-metropolitu Haynald cá presiedinte alu delegatiunei unguresci, si-au rostitu discursurile loru omagiale, M. S. imperatulu respunde in modulu urmatoriu:

„Ve multiamescu pentru asecurarile de fidelitate si lealitate ce imi esprimati, care in totudeauna imi causésa bucuria si satisfaciune. Nu mai puçinu ve multiamescu si pentru aducerea aminte de serbarea casatoriei Mele de 25 ani, care Mi-au adusu mie si imperatesei-regie probe atātu de neuitate si misicatóre ale iubirei si ale devotamentulu din partea tuturoru popóraloru Mele.

„Mi ofere o deosebíta satisfaciune, a ve pótea dice si de astadata, că relatiunile monarchiei cu tôte poterile straine continua a fi cele mai amicabile. Am sperantia că binefacerile pazei voru fi conservate neturburate pentru popórale Mele. Intim'a intielegere cu imperiulu germanu Mi ofere o intarita garantia, că se va stabili acea linistire generala, care asigura labórei pacínice deplin'a ei desvoltare. Déca si consecentiele ulterioare ale rebelulu pe teritoriulu imperiului turcescu inca nu au disparutu, totusi se pôte asteptá că consecent'a ducere in deplinire a tractatulu dela Berlin va aduce si in peninsul'a balcanica pacea completa si in consecentia relatiuni mai bune.“

„Gubernulu Meu au urmaritu cu seriozitate si ingrijire realisarea scopulu de a face partasie de beneficiile ordinei, ale sigurantiei si ale culturai tierile Bosni'a si Hertiegovin'a, care in decursu de secole au fostu greu cercate in urm'a neingrijiriloru si a turburariloru. In fati'a succesulu progressivu alu acestei opere a pazei, si dupa-ce conformu stipulatiuniloru tractatulu dela Berlin, in deplina cointielegere cu M. S. Sultanulu, ocuparea unoru puncte de garnisóna in sandjiaculu Novi-Bazar s'au facutu in modu pacificu, gratia conducerei si purtarei de modelu a trupeloru mele, Mi-au fostu posibilu in decursulu anulu si acú mai daunadi a realisá o considerabila reducere in numerulu trupeloru din acele tieri. Prin acésta s'a facutu posibilu o scadere insemnata in privintia spesseloru ocupatiunei. Ceea ce acum unu anu am fostu denotatu cá o tiente de doritu, că administratiunea Bosniei si Hertiegovinei se póta fi coperita prin resursele proprie ale acestoru tieri, se apropia dejá in anulu acesta de realisarea sa. Ordinea in administratiune si siguranti'a in relatiunile de dreptu voru scóte in mesura si mai mare la lumina, bogatele resurse ale acestoru tieri.“

„Din actele pe care vi le au prezentatu gubernulu Meu spre tractare constitutionalu, veti aflá, că elu a purtatu pe deplinu contu de situatiunea finantiara a monarchiei si că au eschisu tôte erogatiunile ce nu sunt reclamate in modu inevitabilu de cătra interesele monarchiei ce sunt egalu scumpe atātu pentru Mine cătu si pentru D-vóstra, precum si de cătra positiunea pe care o ocupa intre celelalte poteru. Patriotismulu D-vóstra probatu, intieptiunea D-vóstra consumata, ve va conduce la indeplinirea activitatiei D-vóstre constitutionalu. Eu contesu pe acésta si ve bine-ventesu in modulu celu mai cordialu.“

Romania.

Respunsu la discursulu tronului.

Testulu votatu de Senatu.

Mari'a Ta,

Senatulu a primitu cu o via multiamire incredintiarea data de gubernulu Mariei Tale, că in curendu independenti'a tiei va fi recunoscuta si de celelalte poteru semnatarie ale tractatulu din Berlinu.

Spre a'si asicura nou'a positiune politica ce 'si-a creatu prin propriele sale fortie, Romani'a nu a crutiatu nici silintie, nici sacrificiele de totu felulu. Ea a cautatu se se conforme vointiei Europei, punendu esistenti'a sea, ca Statu independentu, in armonia cu marile interese europene, si introducendu in legislatiunea sea principie admise cá basa a dreptulu modernu.

In urm'a déru a executarii, in ceea ce ne privia, a tutuloru dispositiuniloru tractatulu din Berlinu, tiér'a este in dreptu a se astepta, că tôte marile poteru semnatarie ale acestui actu internationalu se stabilésca cu noi acele raporturi normale oficiale, care esista intre tôte Statele absolutu independente.

Acésta ar fi, nu numai unu semnu de inalta buna-vointia din partea Europei in privintia nôstra, déru si unu actu de mare dreptate.

Senatulu, recunoscótoru catre cele trei mari poteru care de mai inainte au recunoscutu independenti'a Romaniei, vede astadi cu fericire, că si Itali'a, o alta mare putere, care nu intrase in relatiuni oficiale cu Statulu romanu, a manifestatu prin faptu simtiemintele sale bine-voitóre către noi, si că in curendu ne va fi datu se salutamu in midiulocu nostru pe reprezentantulu unei tieri amice si surori, pe ministrulu plenipotentiaru alu Maiestatiei Sale regelui Italiei.

Senatulu are deplina incredere, Mari'a Ta, că si celelalte mari poteru nu voru întârdia a stabili asemenea raporturi cu noi, si că ast-felu Romani'a degagiata de preocuparile esterióre ale momentulu, va poté se isi întórca tôte privirile si tóta activitatea sea catre imbunatatirile din intru.

In acésta privintia, cu tôte progresele pâna aci realizate, trebuie se recunoscemu că mai avem multu de facutu: administratia, justitia, armata, fincierea si tôte ramurile de administratiune publica, care sunt strinsu legate cu bun'a stare generala, cu desvoltarea crescénda a prosperitatiei materiale si morale a tiei, au trebuintia de tóta solitudinea si de totu zelulu tutuloru poteriloru Statulu.

Senatulu déru a vediu tu cu satisfaciune, că gubernulu M. T. promite se aduca, in acésta sesiune mai multe proiecte de legi, pe care elu nu va lipsi a le studia cu tóta maturitatea ceruta, pentru că imbunatatirile si reformele ce se voru gasi necesarie, se devina cătu mai curendu unu faptu indeplinitu.

In specialu in ceea ce se atinge de Dobrogea, Senatulu va lua in de aprópe bagare de séma tôte mesurile si proiectele de legi ce gubernulu 'i va supune in scopulu de-a ineztra acésta noua provincia cu o organizatia propria interesseloru sale si a 'i asicura bine-facerile civilizatiunii.

Representanti fideli ai drepturiloru si interesseloru generale ale tiei, strinsu uniti prin simtimente de iubire, incredere si devotamentu cătra Tronu, lucrandu necontentintu in unire cu gubernulu Mariei Tale pentru desvoltarea bunei stari generale, pentru inaltierea nivelulu moralu si materiale alu poporatiuniloru, nu ne indouimu, Mari'a Ta, cá vomu reusi, in cursulu acestei noue legislatiuni, se punemu bazele unei noue ere de dreptate si de prosperitate pentru intréga tiéra.

Se traiesci Mari'a Ta!

Se traiesca Mari'a Sa Dómna!

Raportoru, Eugeniu Statescu.

Russia.

Cu ocaziunea noului atentatu in contra tiarului, i se comunica din Russia diariulu le Danube unu documentu interesantu. Acestu documentu este teestulu proclamatiunei revolutionarie lipita pe zidurile Petersburgulu câteva dile inainte de comiterea crimei lui Solovieff, si este in modulu urmatoriu redactatu:

Teroru sa teroru (Terorismu in contra terorismulu).

„Lui Alexandru Nicolaevici;“

Insciintiarile si amenintiarile, precum si simtintele ce damu noi procurori invisibili ai poporulu rusu oprimatu pâna la sange, le tramitemu diferi-

loru functionari ai sistemului de guvernare ce exista acum in Russi'a, sunt toate cuprinse in totalul lucrurilor noastre preparative; pentru aceea, nici voi, nici unu din membrii familiei voastre, nu sunteti nici de cum amentati de organele noastre executive. Voim mai intai se curatim grajdurile lui Augias ale depotismului, in vagoanele lor inferioare: se liberam poporul de miserabili care il arunca fara de vina prin inchisori, il facu se suferi de foame si de sete, si apoi, spre a coperi aparintile, il tramitu la esiafodu sau in ocele regiunilor polare. Tronam ca tribunalul si ne vom implini mandatul nostru fara consideratii pentru ori-cine si fara a ne da inapoi din fati'a ori carui midlocu care ar pute se serve nobilul nostru scopu. Vom nimici prin feru si prin focu pe sprijinatorii infernali ai sangerosului despotismu.

„Victimele striga calaului: Morituri te saluta! Si deca nu voiesci, Alexandre Nicolaevici se asculti in sciintia noastra si se pui unu freu tiraniei, iti declaramu ca indatu vei nu mai gasi tirani dispusi a se face organele regimului ce domnesce.

„Deca nu voiesci se pleci urechi'a la glasul nostru, asculta celu puinu vocea reprezentantilor legali ai poporului: vocea Zemstvelor (adunari provinciale), cari reclama numai o legislatiune mai liberala. Unde merge Russi'a in fine cu acestu sistem? Lumea civilizata ride de noi, ne despretiu esce si ne denega ori-ce demnitate umana.

„Materialicesce, Russi'a este cu totul ruinata. Puternicele si nesecatele nostre isvora au ajunsu in momentul d'a fi sleite. Sistemul de educatiune in Russi'a a devenit unu sistem de indobitocire in adeveratul intielesu alu cuventului. Armata voastra este o banda cruda si nesatioasa de hoti. Justiti'a isi bate jocu de dreptu. Guvernatorii vostri, politiaii si generalii sunt nisce adeverati satrapi demni de unu Xerxe si de unu Dariu. Pretutindenii pe unde ti arunci ochii, nu se vede de catu prostia captusita cu crudimea, bestialitatea, risipa si mai pre susu de toate, nesatioasa exploatare a poporului... Militarismulu singuru se bucura de ingrijirile ti parintesci si favoreza d-tele. Gandesce-te, Alesandre Nicolaevici, unde te voru conduce toate acestea! Te duci dreptu in prapastia si de aceea noi voim a ti crutia vietii'a.“

Comitetulu executiv.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului.“

— Oradea mare, 16 Dec.

Testamentul fostulu episcopu Iosifu Popu Selageanu, asupra caruia portase fisculu (statulu) unu procesu de cativa ani, in fine a trecut prin toate forurile judecatoresci cu acelu resultat, ca fisculu regiu capeta din tota averea episcopului a trei'a parte, era cealalte doue parti se dividu in proportiune in sensulu testamentului. In 1 si 2 Decembrie a. c. testamentulu s'a pertractatu la notariulu publicu in Oradea mare, si cu consensulu tuturor interesatilor s'a stabilitu modul de inpartire. Anume din averea remasa se reserva una suma insemnata, preste 40,000 fl. pentru unele processe pendente, indreptate in contra masei. Din cealalta avere in bani ia fisculu regiu a trei'a parte, si ce remane se divide dupa testamentu asia, ca la 1 Ianuaru 1880 fiecare legatariu are se capete 719 fl. 90 pro mille, sau aproape 72 fl. pro centum. Ce va remane din suma rezervata, si ce se va mai realisa din pretensiuni active, se va divide totu dupa aceea chiaie. Realitatiile imobile testate de fericitul episcopu le capeta respectivii legatari in natura, fara nici o scadere. Se spera ca la tempulu seu se voru intregi toate legatele, si va remane una suma bunica si pentru fondulu veduvelor si alu orfanilor de preoti.

Episcopulu Iosifu Papp Szilagyi de Ilyesfalva s'a nascutu in Er-Tarcsa, comitatulu Bihariei, in anulu 1813 Aprile 13. Tatalu seu preotulu Simeonu cu soci'a Mari'a au avutu inca doui fetiori, Simeonu si Ioanu, mai tardiu preoti, si doue fete preotese. Iosifu, doctoru in theologia, inca de teneru au ajunsu in functiuni frumoase; a fostu consiliariu si inspectoru de scole, pentru care era forte insufletitu; a conlucratu cu episcopulu Vasiliu Erdelyi la completarea gimnasiunului de Beiusiu, caruia i-a pastratu distinsa affectiune pana la morte. Din canonicu cantoru si vicariu generalu capitulariu fu denumitu episcopu la Oradea mare in 1 Novembre 1862, preconisatu la Rom'a in Martiu 1863; in 3 Maiu 1863 s'a consacratu in Blasiu prin metropolitulu Alesandru si s'a instalatu in 18 Maiu același anu. Indatu dupa instalatiune a calatoritu la Rom'a. Cu ocasiunea serbarei secularie a martiriului ss. Petru si Paulu erasi a mersu la Rom'a in anulu 1867. A trei'a ora a fostu la Rom'a in anii 1869 si 1870 la conciliulu ecumenicu din Vaticanu I. Densulu a restauratu turnulu catedralei cu sume mari; in testamentulu seu ddu 11 Iuniu 1873 a lasatu cea mai mare parte a averii castigate din episcopatu spre scopuri diocesane. A repausatu inainte de 6 ani si mai bine, in Oradea la 5 Aug. 1873, dara testamentulu seu abia acum a inceputu a se realisa. Consangeni au fostu cu atata pietate ca tra dispusitiunile testamentarie ale episcopului, ca dela inceputu pana in fine au statu pre langa realizarea acelora in tocma dupa intentiunile repausatului; numai fisculu regiu radimatu pe nesce legi vechi si praxea vechia, a pretinsu si in fine a si castigatu a trei'a parte din averea epis-

copului.*). Episcopulu Iosifu merita, ca din partea diecesei si a consangenilor se i se midlocesca compunerea unei biografii exacte.

Spre informarea mai exacta a celor interesati la acelu testamentu, precum sunt nu numai consangeni, ci si clerulu diecesanu, professorii si veduvele, alaturu si testamentulu episcopului Iosifu in originalulu latinescu si in traductiune romanescă.**)

„ALBINA“, Institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Informatiuni asupra inprumuturilor ipotecarie.

(Extractu din statutele si regulamentul specialu alu institutului.)

(Urmare si fine.)

II. Procedura.

20. Cine voiesce unu inprumutu pe ipoteca, are se adreseze: „Directiunii Institutului de creditu si de economii „Albina“ in Sibiu“ o cerere in scrisu, netimbrata, previeduta cu aceluzele mai jos insemnate.

La cerere se acude suma de unu fiorinu pentru coperirea speselor de porto, de scrisu etc.

Formularie tiparite de cereri se gasescu gratuitu la birolu institutului in Sibiu (strada Baier Nr. 1), cum si in afara pe la toti agentii societatii. Cererea este in forma de intrebari; petentele are a si scie in rubrica corespundetorei respunsulu, la fia-care intrebare deplinu si la intielesu.

21. Toate cererile si scrisorile tramise Directiunii prin posta, au se fia francate, ca-cu cele nefrancate, nu voru fi primite.

22. Aceluzele la cerere sunt a se numerisa si numerulu lor este a se face evidentu pe cerere din afara.

23. Neputendu petentele se va scrie insusi cererea de inprumutu, elu se pote adresa la celu mai deaprove agentu alu institutului din tinutul seu, carele'i va face cererea pre langa o taca moderata, dupa tarif'a ce Directiunea a stabilitu pentru toate lucrurile agentiloru sei. Acesta tarifa se pote vedea la Directiune in Sibiu, cum si la DD. agenti.

24. Resultatulu cererei se va comunica partii in scrisu, cu care ocasiune, daca inprumutul s'a incuvinat, se va ficsa petentelui si terminulu in care are:

a) a se declara, daca primesce inprumutul sub conditiunile in care s'a acordatu;

b) a produche documentele intocma dupa proiectele comunicate, previedute cu clausula de intabulatiune, impreuna cu unu nou extractu din cartea funduara, in care se fia evidentu intubularea aceloru documente si a drepturilor institutului. Debitorulu este obligatu a efectui intabulatiunea conformu dispoziției §§. 17 si 18 ai articolului de lege XXXVI din anulu 1876.***)

25. Motivele resolutiunii cereriloru de inprumutu nu se comuna.

26. Acordarea inprumutului este revocata, candu nu s'a satisfacutu punctulu 24 in terminulu ficsatu, ori candu nu s'a ridicatu inprumutul pana la diu'a pusa.

27. Documentele intabulate in sensulu punctului 24. o) sunt a se predati institutului cu o scrisore, in care se se cera numerarea inprumutului.

Gasindu-se actele in ordine, plat'a inprumutului se va asemna la cassa fara amenare.

28. Ridicarea sumei de inprumutu pote urma prin insusi petentele in persoana, ori prin unu plenipotent alu seu anumitu spre acelu scopu. Plenipotentia speciala are se fia legalisata, si ea remane in pastrarea institutului.

29. La numerarea inprumutului se da debitorulu unu libelu, in care sunt insemnate ratele (anuitatile), dupa cum trebuescu platite, si in care se quiteza plat'a acelora.

Debitorulu trebue se produca acestu libelu pentru quietare la fia-care plata.

Asemene se da inprumutatului o socotela esacta despre numerarea valutei de inprumutu.

III. Acluse la cerere.

30. La cerere de inprumutu sunt a se acude:

a) extractu din registrulu mosielor (carte funduara);

b) extractu din registrulu catastrului (cola de posesiune);

c) libelu de contributiune, seu unu certificatulu dela oficiulu de contributiune, din care se se pote vedea, ce contributiune fara de aruncaturu se platesce pentru ipoteca;

d) actu de pretiune; si

e) contracte de camperare, arendare, inchiriare, daca petentele are de aceste, cam si conspecte despre venitulu ipotecei din mai multi ani.

*) Chiaru acum mai curge unu procesu analogu intentatu din partea fiscului asupra averii remasa dupa unu episcopu rom.-catholicu dela Vespremu, repausatu inainte cu 9 ani. Mai sunt si alte processe de natura acestora; ca-cu cum se vede, fisculu ungurescu nu voiesce se scia de nici-unu concordatu cu Rom'a, ceea ce si gr.-catholicii au se si o crestedie bine. Red.

**) Se va publica in traductiune, cum si cealalte. Red.

***). Acei §§. sunt de cuprinsulu urmatoriu:

§. 17. Pretensiunile de inprumutu asigurate prin ipoteca ale institutelor ipotecarie, pe a caroru basa s'au emisu scrisuri fonciari, servescu de cautiune pentru totalitatea scrisurilor fonciari, nu sunt supusi executiunei si peste tota afara de casulu realizarii in urma unui concursu — persoane a trei'a nu potu castiga asupra lor nici unu dreptu.

§. 18. Asta calitate de dreptu a pretensiunilor de inprumutu, asigurate prin ipotece, este a se nota in cartea funduara deodata cu intabularea dreptului de ipoteca pentru asigurararea lor.

La edificii se mai cere a se certifica, in ce stare se afla zidirea si cata chiria au adusu in cei din urma 6 ani.

Documentele de mai susu au se fia cu datulu celu mai nou, ca-cu cele vechi nu voru fi considerate.

IV. Scrisuri fonciari.

31. Scrisurile fonciari sunt obligatiuni, pe cari le emite institutulu cu obligamentul, de a le rescumpera in intraga valore nominala a loru, in tempu de celu multu de 20 ani, prin tragere la sorti in totu anulu, era pana atunci a plati posesorulu loru interesse de 6% la anu.

32. Sumele ce desface institutulu prin vendiare de scrisuri fonciari, se intrebuinteaza eschisivu pentru dare de inprumuturi pe ipotece.

33. Scrisurile fonciari sunt la purtatoriu, se emitu in bucati de 100, 500 si 1000 fiorini v. a. si sunt previedute cu cuponi de interesse semestrali.

34. Scrisurile fonciari sunt asigurate prin totalitatea ipotecelor date institutului pentru inprumuturi ipotecarie, si afara de aceea prin unu fondu de garantia alu institutului de 200.000 fiorini, anume creatu pentru scrisurile fonciari.

Informatiuni mai detaliate despre scrisurile fonciari ale institutului se cuprindu in regulamentul specialu tiparitu, care se distribue asemene gratuitu in biroulu institutului si pe la agentii societatii.

Sibiu, in 21 Octobru 1879.

Sciri diverse.

— (Militaria.) Cu parere de reu aflaramu, ca d. locotenente Grigorie Vadrariu au fostu transferatu dela regimentulu de infanteria Nr. 31 la nr. 43 ce se afla inpartitu in Caransebesiu si Pol'a.

Intre voluntariii inaintati la rangulu de sublocotenenti in reserva, cu ocasiunea avansamentului de Craciunu, aflamu la infanteria pe urmatorii romani; Hilarionu Onciulu dela alu 5 batalionu de venatori la regiment. de inf. Nr. 51; Ladislau Dumbrava dela batal. de venatori Nr. 51 la alu 43; Alesandru Popu dela batal. de venat. Nr. 63 la alu 43; Constantinu Popu dela alu 2 la alu 50; Corneliu Romanu dela alu 23 la alu 64; La venatori Leonu Popescu la batalionulu 28 de venatori. Corneliu Brendusianu a fostu denumitu de cadetu la regiment. de inf. Nr. 51.

— (Geru.) In 13 l. c. in decursulu unui transportu de bivoli din Transilvani'a pe calea ferata au inghiatiatu 2 bivoli, era cu cateva zile mai inainte alti 13. — In Millotitz in Bavaria s'au aflatu pe o tiarina inghiatiati noue tigani si doui cai. — O alta banda de tigani s'au aflatu inghiatiati in dilele trecute intr'o padure langa Rybnik in Silesia de susu. Banda constata din 11 persoane, barbati, femei si copii, cari s'au aflatu morti de frigu in giurulu unui jaraticu aproape stinsu.

— (Sportu de ghiatia.) Serbarea de intrecere pentru copii pana la 15 ani, arangeata dominec'a trecuta in 21 l. c. de catre Reuniunea de pathinatu de Sibiu, au atrasu cu multu inainte de serbare unu numerosu publicu, in giurulu terenului de pathinatu, care era frumosu decoratu cu cetina de bradu, stindarde si embleme. Numerulu concurentiloru insinuatii au fostu 28, intre cari si 8 fetitie. Intrecerea au urmatu in grupe de cate 3 si 4 insi. Era admirabila desteritatea si iutiela pe care si-a insusit'o tineretulu de candu duradia reuniunea de pathinatu. Distanti'a destulu de considerabila ce era ficsata pentru concurenti pe terenulu de intrecere, a fostu percursa si inainte si de a dinapoierea in 23 pana la 28 secunde, de nisce copii de 8 pana la 10 ani. Prin o deosebita corectitate si eleganta s'au distinsu K. Teutsch, A. Irtel, precum si gentilele sorori d-sioarele Myss. Din partea Reuniunei s'au oferitu 12, era din partea membriloru singurateci ai reuniunei optu premie prea frumoase, care apoi la inchiere au fostu decernute in modu solemn invingetoriloru. In totu decursulu serbarei au cantatu capela militara a regiment. de infant. Nr. 31.

— (Societatea de lectura a tenerimeii studiouse dela gimn. gr.-cat. rom. de Beiusiu) pentru a da tributulu recunoscintei umbrei marelui fundatoriu si Mecenate alu institutului, orecandu Vulcanu episcopulu gr.-cat. de Oradea Mare, la aniversari'a mortiei sale, adeca in 25 Dec. c. n. va arangia in sala institutului siedintia publica dupa program'a urmatoria: 1. „Crisiana“ esecutata de corulu instrumentalu sub conducerea D. A. P. Balasiu prof. gimn. 2. Cuventu de deschidere, rostiu de D. Conducatoriu. 3. „Orpheus“ de Offenbach esecutatu de corulu intr. 4. „Sentinel'a romana“ poema de V. Alexandri predatu de J. Bulcu st. de VII cl. 5. „Barcarola venetiana“ melodia de Vorobchieviciu esecutata de corulu vocalu sub conducerea D. J. Buteanu prof. gimn. 6. Peroratiune latina din P. Ovidiu Naso El. I predatu de J. Moldovanu st. de VIII cl. 7. Schitie din opera „La Fille du Regiment“ de G. Donizetti esecutata prin corulu instr. 8. „Cununa de lauri dedicata ostasilor romani“ de P. Dulfu predatu de V. Popu st. de VIII cl. 9. „Pastoriti'a“ esecutata de corulu vocalu. 10. Dissertatiune ocaionala

predată de G. Selagianu st. de VIII cl. 11. „Doi ochi . . .“ romantia de G. Ventura executată de corulu instr. 12. Brankovićan Konstantin balada nationala tradusa de J. Grozeseu predată de V. Borlanu st. de VIII cl. 13. „Este o noapte viforosa“ — tragedia — poesia de J. Popfii, aria de Mendelsohn, executată de corulu vocalu. 14. „Frau Hütt“ poesia de Egbert Eggon predată de D. Marga st. de VII cl. 15. „Luarea Plevnei“ marsiu de Kratochwill executatu de corulu instr. 16. „La Patria“ de Metastasio poesia italiana declamata de J. Mus tetiu st. de cl. VII. 17. Destepta-teromane, poesia de A. Muresianu aria de Terschak. 18. „Le nid de Fauvettes“ de Georg's, poesia franceza predată de J. Negreanu st. de VIII cl. 19. „Hora lui Balintu“ din gur'a lautariloru executata de corulu instr. 20. Cuventu de inchidere rostitu de D. Conducatoriu alu societatei. 21. „Drum bunu“ marsiu insecutatu de corulu instr. Beiusiu la 18 Dec. 1879.

Juliu Pappfalvai   Joanu Petrisioru
conduc.   not. coresp.

— (O cetate degradata.) Adunarea generala a comitatului Csongrad din 11 l. e. a dissolvatu magistratul regulatu alu cetatii Csongrad si a incuviintiatu statutulu, prin care fost'a cetate se degradedia erasi a fi o mare comuna. Acesta fu sörtea unei cetati cu 20.000 locuitori.

— (Statiuni de armasari.) In urm'a unei ordinatiuni ministeriale pentru anulu 1880 se voru infintia: pentru comitatulu Sibiiului patru statiuni de armasari si adeca: la Noerich cu 2 armasari, la Sibiiu erasi cu 2, la Rosi'a cu 3 si la Avrigu cu 2 armasari.

— (Cele mai inalte case) se afla in Edinburg, unde esista case cu câte 12 si mai multe etagiuri. Manchester are case cu 8—10 si Genua cu 8—9 etagiuri.

— (In contra lucsului la baluri) s'a initiatu o agitatie laudabila si demna de imitatu. Fraculu se fia inlocuitu prin simplulu rocu de salonu, era palari'a, numita „claque“ se fia cassata cu totul. Ar fi de doritu cá si damele se urmedie acestui esemplu si se apara la baluri in toalete cátu se póte mai simple.

— (Multiamita publica.) Subscrisulu me simtiu prin acesta indatoratu a aduce multiamita mea sincera multu onoratului Comitetu administrativu alu fonduriloru de scóle din regimentulu alu 2-lea romanu granitierescu; — asigurandu totudeodata pre multu onoratulu Comitetu, cumca me voiu sili prin purtarea mea a fi demnu totudeauna de ajutoriulu mie oferitu, si cá imi voiu tienea totudeauna de deosebita onóre a me potea numi fiulu unei familie din graniti'a militara Nasaudéna.

Sibiiu in 22 Decembre 1879.

Emilu Oct. Forfota
elevu la scól'a de cadeti din Sibiiu.

— (Cãlitulu sticleloru de lampi) D. medicu C. G. Urlatiénu din Ploiesci ne comunica o descoperire a sa practica — de cea mai mare simplicitate — in privinti'a sticleloru de lampi, ce asia de desu se spargu prin foculu ceva mai mare alu flacaréi, sau din caus'a recelei. Acestu lucru ofere o mare economia.

Pentru a se cãli sticlele de lampa, facéndule se resiste unei flacari mai mari, si a se dá luminei o estensiune indouita si chiar' intreita, nu este alt-ceva de facutu, de cátu a pune sticlele ce voiesci a cãli intr'o tingire (tigaia) sau altu vasu, a le turná apa rece d'asupra pâna se voru acoperi de totu, — s'apoi punéndule pe focu le ferbi pâna dá ap'a in clocote, — dupa care iai vasulu de pe focu si ilu lasi se se rēcésca. Scotiendu apoi sticlele le stergi bine, si le ai preparate, sau cãlite cum amu disu mai susu. Acesta este unu consiliu, de care se voru feliicitati economii si mai cu séma servitorii, cari platescu sticlele pe care le spargu. (Resboiulu.)

— Atragemu atentiunea onor. nostru publicu cetitoru asupra inseratului pe care ilu publicamu in Nr. de astadi, alu d. J. H. Heller din Bern'a (Elveti'a), referitoru la aparate de musica ce se recomanda fórt bine, cá presente de craciunu si anulu nou.

Bibliografia.

— Dela Bucueresci primiramu: — Ministeriulu de interne. Oficiulu centralu de statistica. — Statistica din Romani'a. Miscarea populatiunei pe anulu 1876, dupa registrele starii civile. Bucueresci, tipografi'a statului 1879. In Nr. viitoriu vomu reveni asupra acestei inportante publicatiuni.

— Raportulu generalu alu Societati literarie „Petru Maioru“ pe anulu scolasticu 1878,9, Budapesta 1879.

— Academi'a romana. Se aduce din noula cunoscenti'a generala ca: doritorii de a concurá la pre-

miele anuale Nasturelu - Herescu, Heliade-Radulescu si Lazar se se grabésca a depune publicatiunile loru la cancelari'a Academiei, cá-ci primirea se póte face numai pâna la 31 Decembre st. v. inclusivu.

Se adage cá publicatiunile voluminose potu fi prezentate in numeru de 400 pagine minimum, remanendu cá restulu se se presente in urma.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Cartea a patra.

Capitolulu I.

Vointi'a generala este nedestructibila.

Pâna candu mai multi ómeni intruniti se considera cá unu singuru corpu, ei nu au decatu o singura vointia, care se rapórta la conservarea comuna si la bunastarea generala. Atunci tóte resorturile statului sunt vigurose si simple si maximele sale sunt clare si luminose; elu nu are interese incurcate si contradictorie; binele comunu se manifesta in totu loculu cu evidentia si nu pretinde decatu numai buna-vointia pentru de a fi recunoscutu. Pacea, solidaritatea si egalitatea sunt inamice ale subtilitatiloru politice. Ómenii drepti si simpli sunt greu de insielatu, din caus'a simplitatiei loru: momelele si preteceste rafinate nu le inpunu, pentru-cá ei nu sunt atatu de fini pentru de a fi amagiti. Candu cineva vede la celu mai fericitu poporu din lume, grupe de tierani regulandu afaacerile Statului suptu umbr'a unui stejaru si purtandu-se totudeauna cu intieptiune, se póte óre retenienea de a nu despretiui rafinementulu altoru popóra, care se facu ilustre si miserabile cu atata arta si mistere?

Unu Statu astfelu gubernatu are lipsa de fórt puçine legi, si indata ce ajunge a fi necesaria promulgarea altora mai noue, acea necesitate este recunoscuta in generale. Celu d'antai, care le propune nu face altu, decatu esprima aceea ce dejá toti au simtitu, si nu sunt de lipsa nici intrigi, nici elocentia, pentru de a face se tréca in lege, aceea ce ar fi fostu siguru cá si ceilalti o voru face inpreuna cu elu.

Acea ce insiela mai multu pe barbati de Statu este, cá nevedindu decatu state reu constituite dela originea loru, sunt frapati prin imposibilitatea de a mantienea unu asemenea Statu. Ei isi petrecu inventandu totu felulu de sotise, pe care unu siarlatanu abilu séu unu declamatoru insinuantu, le ar potea desface la poporulu din Paris séu din Londr'a. Ei nu sciu, cá poporulu din Bern'a ar fi bagatu pe Cromwell in cas'a alienatiloru, era poporulu din Genev'a ar fi biciuitu pe ducele de Beaufort. *)

Candu inse legatur'a sociala incepe a se largi si Statulu a se slabi, candu interesele particulare incepu a se face simtite si societatile cele mici a inunda pe cea mare, atunci interessulu comunu este alteratu si afla oposanti; unanimitatea nu mai este vointi'a tuturor; se redica contradiceri, debateri si consiliile cele mai bune nu mai trecu nediscutate.

In fine candu Statulu, aprópe de a se ruiná, nu traiesce, decatu prin o forma ilusoria si vana, candu legatur'a sociala este franta in tóte ánimile, candu cele mai vile interese se ascundu fara sfiála supt sacrulu nume alu binelului publicu, atunci vointi'a generala amutiesce, toti condusi prin motive secrete, nu opinésca cá cetatieni, ci cá si candu Statulu n'ar fi existatu niciodata, si subt titlulu falsu de legi facu se tréca decrete inice, care nu au altu scopu, decatu interessulu particularu.

Urmésa óre din acestea, cá vointi'a generala este nimicita séu corupta? Nu; ea este totudeauna constanta, inalterabila si curata, dara este supusa altora, care o au invinsu. Fiacare instrainandu'si interessulu seu de interessulu comunu, vede bine, cá nu si ilu póte separá de totu. Dara partea sa din nefericirea publica, i pare a fi nemica, in comparatiune cu binele exclusivu ce pretinde a si ilu castigá. Cu esceptiune de binele particularu, elu doresce binele generale in interessulu seu propriu, tocmai cá si ori care altulu. Chiaru candu isi vinde votulu seu, elu nu innéca in sine

*) Prin ducele de Beaufort, autorulu intielege pe ducele Enricu de Beaufort, alu douilea fiu alu ducelui Joanu de Lancaster, care in calitatea sa de cardinalu si cancelariu au condusu la anulu 1431 pe junele rege alu Angliei Enricu alu VI la Paris spre incoronare. Acelasiu duce de Beaufort a presidatu la tribunalulu de sange, care au condamnatu pe Ieanne d' Arc la mórté prin focu. Not'a Traduc.

vointi'a generala, ci numai o incungiura. Culpabilitatea lui consta in aceea, cá schimba starea cestiunei si nu respunde la aceea ce este intrebatu, astfel, cá in locu se dica prin votulu seu: „Este avantajosu pentru Statu.“ elu respunde: Este avantajosu pentru cutare omu, séu pentru cutare partita, cá propunerea cutare séu cutare se se primésca.“ Astfelu deci, legea ordinei publice in adunari nu este destinata atatu pentru mantienerea vointiei generale, cátu cá ea se fia intrebata totudeauna si se si respundia totudeauna.

Aicea asiu mai potea face multe reflesiuni asupra simplului dreptu de a votá in ori-ce acte de suveranitate; unu dreptu acesta, pe care nu ilu póte rabi niminea cetatieniloru, si asupra aceluia de a isi dá opiniunea, de a propune, de a divide, de a discutá drepturi, pentru cari guvernele s'au ingrijitu in toti tempii, cá ele se nu fia exercitate decatu numai prin membrii loru. Inse acésta materia inportanta pretinde unu tractatu separatu si in celu de faciá nu pociu spune tóte.

Aparate de musica.

Aceste aparate canta 4—200 piese, cu séu fara espressionu, mandoline, dobe, campane, castagnete, voci ceresci, jocu de harfe etc.

Dose cu musica

cantandu 2 pâna la 16 piese; mai departe necesare, port-figare, case elctiane, albumuri de fotografii, necesare de scrisu, scutula pentru manusi, apasatoru pentru scrisori, vase pentru flori, euis de figarete, tabuliere, mese de lucratu, sticle, stiete pentru bere, port-monaiuri, scaune etc., tóte cu musica. Tóte acestea in fasónele cele mai noue si de calitate superioara le recomanda

(111) 2 + J. H. Heller, in Bern.

Numai pentru comande directe se garantedia originalitatea; ori care alte ce nu pórtá semnatura mea, este fabricatu strainu. Fabric'a se afla in cas'a propria.

Liste de preturi ilustre se transmit francu prin a se inparti cá premi' inre comparatori acestora aparate in restululu dela Novembre pâna la Aprilie.

100 din bucatie cele mai frumoase in valóre de 20.000

Atestatu medicalu

despre neintrecut'a potere vindecátore a veritabilei Ape anatherine de gura

(93) 3—3

Dr. J. G. Popp

in contra morburiloru de gura, de natuva scorbutica si reumatica a gurei si a gingieloru, precum si in contra dureriloru de dinti.

Atestésu, cá de câteva ani am intrebuintiatu cu successulu celu mai bunu Ap'a de gura anatherina a c. r. dentistu de curte Dr. J. G. Popp din Vien'a in contra morburiloru de gura scorbutice si reumatice, in contra morburiloru gingieloru, precum si in contra dureriloru de dinti si cá o prescriu inca si acuma in tóte casurile, de órece in decursulu praesci mele mi s'a datu adesea ocaziune de a me convinge despre efectulu ei salutaru.

Miclosiulu-Mare.

Dr. J. Fetter m. p.

Depozitele se afla: in Sibiiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom., A. Teutsch, farmacistu; in Orasica la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius, Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisior'a la d-nii J. B. Misselbacher et fi, J. B. Teutsch, precum si in tóte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvan'a.

Pentru

Craciunu si Anulu nou

se recomanda marele si de nou asortatulu depositu de orólóge alu lui

Johann Buschek

din Sibiiu Strad'a Cisanadiéi Nr 16, cu cele mai bune orólóge de aur si argintu, lantiuri de aur si argintu probate prin oficiulu de puntiare c. reg.

Orológe cilindre de argintu 10, 12, 14, 16 fl. Remontoire cilindre de argintu 15, 18, 20, 22, 24 fl.

Ancre de argintu 15, 16, 18, 20, 24 fl. Ancre remontoire de argintu 19, 20, 24, 30, 40 fl.

Orológe de aur pentru dame 18, 20, 22, 24, 30, 36, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire de aur pentru dame 40, 46, 50, 56, 60, 75, 80 fl., 120, 150 fl.

Ancre de aur pentru domni 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire ancre de aur pentru domni 40, 46, 50, 58, 60, 70, 80, 90, 120 fl.

Lantiuri de aur pentru domni si dómne 24, 26, 28, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 fl.

Lantiuri de argintu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 fl. Lantiuri de talmi-auru 1 fl. 50 cr. 2, 4, 5, fl.

Orológe de parete remontoire parisiane 14, 15, 16, 18, 20, 24 fl.

Desteptatori parisiane (Wecker) 5.50 cr. 6, 7, 10, 20 fl. Orológe de Schwarzwald 4, 5, 6, 7, 8, 10 pana la 24 fl.

Orice reparaturu se facu in modulu celu mai conscientiosu. Comande se executedia prin ramburse (Post-Nachnahme.) Pachetarea gratuita. Pretiurile-cu-rente se tramitu la cerere. (108) 5—10